POLACY W ALBANJI

Koleje włoskie otrzymały koncesje naftowe w Albanji i przeprowadzają wiercenia we własnym zarządzie. Fotografja powyższa przedstawia nam grupę robotników i asystentów Polaków z inżynierem Kazimierzem Zuberem na czele (X) w dzień uruchomienia pierwszego szybu. Inż. Zuber objął kierownictwo kopalni z ramienia Dyrekcji tychże kolei

POMNIK MICKIEWICZA W WILNIE

(STAN OBECNY SPRAWY)

Dwadzieścia lat temu, w grudniu 1905-go roku, na szpaltach „Kurjera Litewskiego", który tylko co był zaczął wychodzić w Wilnie, zainicjował, nieżyjący już dziś mec. Karpowicz wzniesienie właśnie w Wilnie pomnika twórcy „Pana Tadeusza". Zawiązał się komitet z ówczesnym redaktorem „Kurjera Litewskiego", Czesławem Jankowskim, na czele. Posypały się projekty. Za otwarcie listy składek omal, że „Kurjer Litewski" nie został zamknięty, a jego redaktor pociągnięty do ciężkiej odpowiedzialności sądowej. Pomimo, że były to rewolucyjne czasy pierwszej Dumy, władze rosyjskie kategorycznie sprzeciwiły się wszelkiej ploryfikacji Mickiewicza właśnie w Wilnie. Sprawa — poszła w odwłokę... do wybuchu wojny.

Podjęta być mogła ponownie dopiero aż w 1921-ym, po ustaleniu się w Wilnie polskiego stanu posiadania. Znów zawiązał się komitet pomnikowy, tym razem pod przewodnictwem cieszącego się niezrównaną popularnością, zdobywcy Wilna, generała Lucjana Żeligowskiego.

Nastały atoli rychło potem czasy inflacji i kryzysów ekonomicznych. Z racji wielu niesprzyjających okoliczności, opuszczenia Wilna przez gen. Żeligowskiego, ciężkich warunków materjalnych w Polsce całej i t. p. działalność Głównego Komitetu Budowy Pomnika Adama Mickiewicza w Wilnie (tak brzmi pełny tytuł) zaczęła przewlekać się i słabnąć.

Dla ożywienia jej, dla ruszenia sprawy z martwego punktu, grono wojskowych, z gen. Leonem Berbeckim na czele, postanowiło wznieść w Wilnie, przed ratuszem, prowizoryczny pomnik Mickiewicza, mianowicie powiększony do dwunastometrowej wysokości model ewentualnego pomnika Mickiewicza, kompozycji prof. Zbigniewa Pronaszki. Była to kolosalna figura, poczęta z koncepcji futurystycznej, wyrastająca prosto z ziemi.

Nastąpił konflikt między Komitetem Głównym, cywilnym, a Komitetem Wojskowym. Incydent zlikwidowano na drodze kompromisu. Zgodzono się, że model prof. Pronaszki (z drzewa i cementu) nie stanie na placu przed ratuszem, jeno za Wilją, przed koszarami Tuskulańskiemi pierwszego pułku artylerji polowej. Co się też i stało w październiku 1924 r., z okazji setnej rocznicy wywiezienia z Wilna filaretów, wraz z Mickiewiczem, na wygnanie.

Akcja wojskowa miała tę dobrą stronę, że w samej rzeczy pobudziła energję Komitetu Pomnikowego. Jakoż ogłoszony został konkurs. Termin nadsyłania modeli upłynął z dniem 1 października r. b. Nadesłano projekty (w gipsie) zarówno ze wszystkich ognisk artystycznych w Rzeczypospolitej jak i z zagranicy. Plon nader obfity .Czy wyda dzieło godne największego poety polskiego — dopiero się okaże. Konkurs będzie rozstrzygnięty w dniu 15-ym listopada r. b. Poczem niezwłocznie otwarta będzie — w odpowiednio zremontowanej i udekorowanej b. ujeżdżalni — wystawa wszystkich konkursowych modeli. Nagrody przyznane będą trzy: pierwsza wynosi 10.000 złotych, druga 8.000, trzecia 6.000 złotych.

Pomnik stanąć ma na skwerze przed byłym ratuszem, gmachem przebudowanym w stylu klasycyzmu przez Gucewicza w 1783 r., przy ulicy Wielkiej, opodal pamiątkowych murów b. klasztoru Bazyljanów, po drodze z Ostrejbramy do uniwersytetu.

Główny Komitet Budowy Pomnika stoi pod protektoratem p. Prezydenta Rzeczypospolitej, oraz obu marszałków, Senatu i Sejmu. Przewodniczy zarząd, złożony z 12 osób, któremi są: gen. Lucjan Żeligowski (prezes), wojewoda Raczkiewicz (pierwszy wiceprezes), prezydent m. Wilna W. Bańkowski (drugi wice-prezes), prof. Wydziału Sztuk Pięknych uniwersytetu, prodziekan tegoż wydziału, artysta-malarz Ferdynand Ruszczyc (trzeci w. prezes), dyrektor Towarzystwa „Przezorność", Józef Korolec (skarbnik, przewodniczący sekcji finansowej), naczelnik Oddziału Sztuki i Kultury przy urzędzie wojewódzkim, konserwator, prof. Jerzy Remer (sekretarz), ks. Piotr

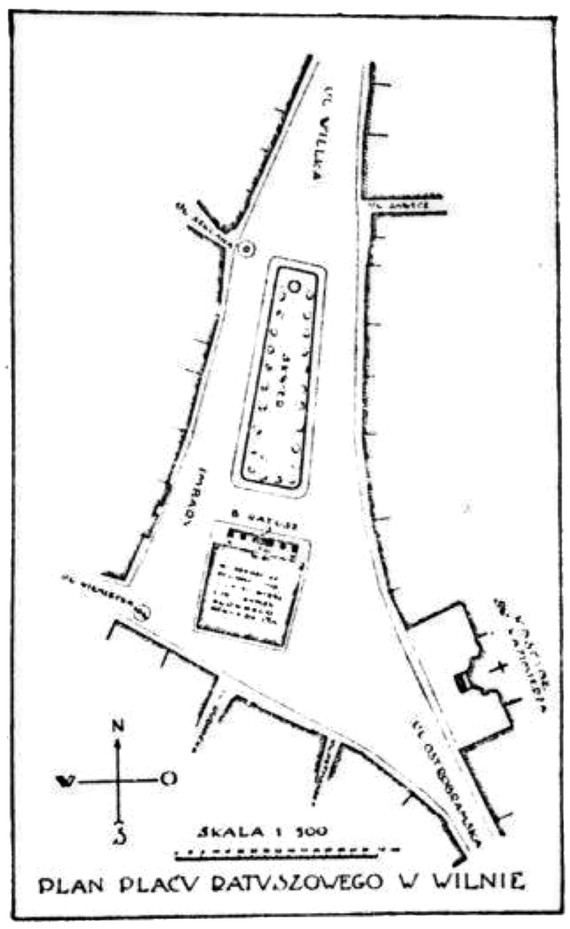

PLAN PLACU RATUSZOWEGO W WILNIE

Śledziewski (drugi sekretarz), red. Czesław Jankowski (przewodniczący sekcji prasowo-propagandowej), przewodniczący sejmikowi wileńsko-trockiemu gen. Jan Marcin Falewicz, prof. Stanisław Kościałkowski i radny m. Wilna, p. Bronisław Umiastowski.

Do jury konkursowego zaproszono z poza Wilna p. Artura Górskiego, znakomitego estetę, autora „Monsalvatu" tudzież przedstawicieli-delegatów Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie, krakowskiego Instytutu Sztuk Pięknych, Wydziału Architektury Politechniki we Lwowie, tegoż wydziału Politechniki Warszawskiej i Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

Wilnianin

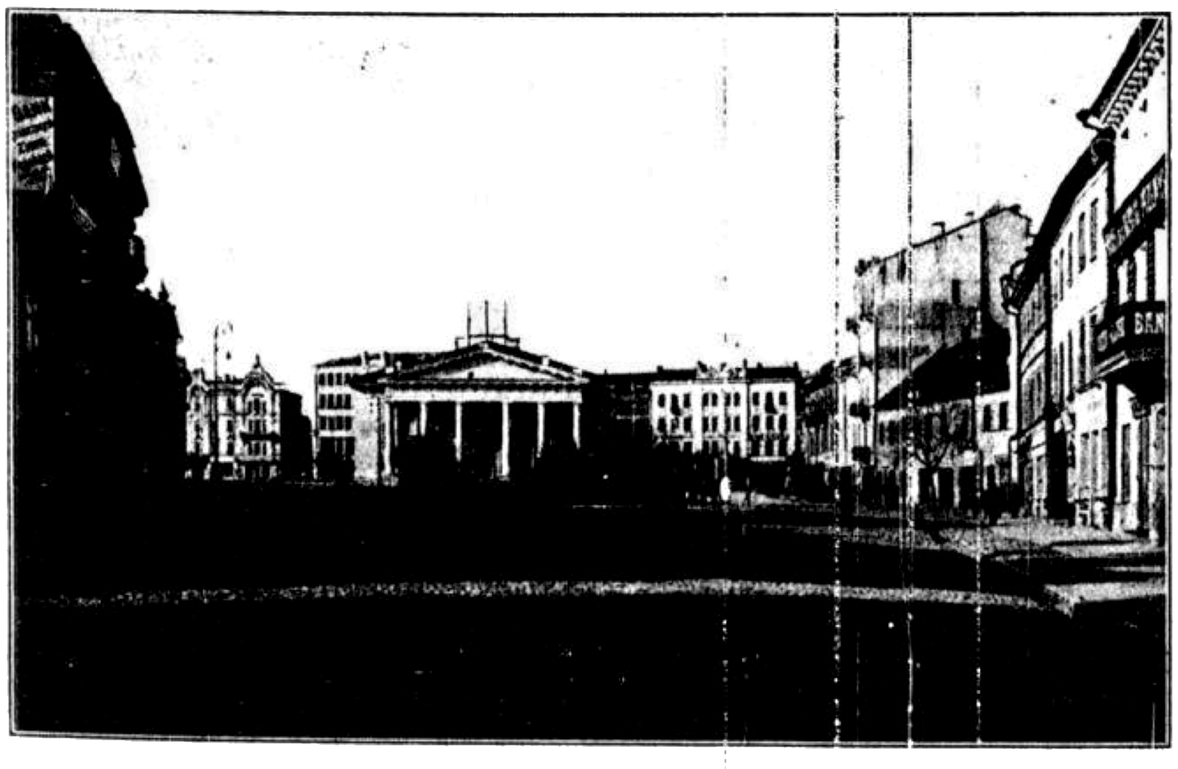

Plac i skwer przed b. ratuszem w Wilnie. Na placu tym stanąć ma w przyszłości pomnik Adama Mickiewicza *Fot. J. Bułbak*

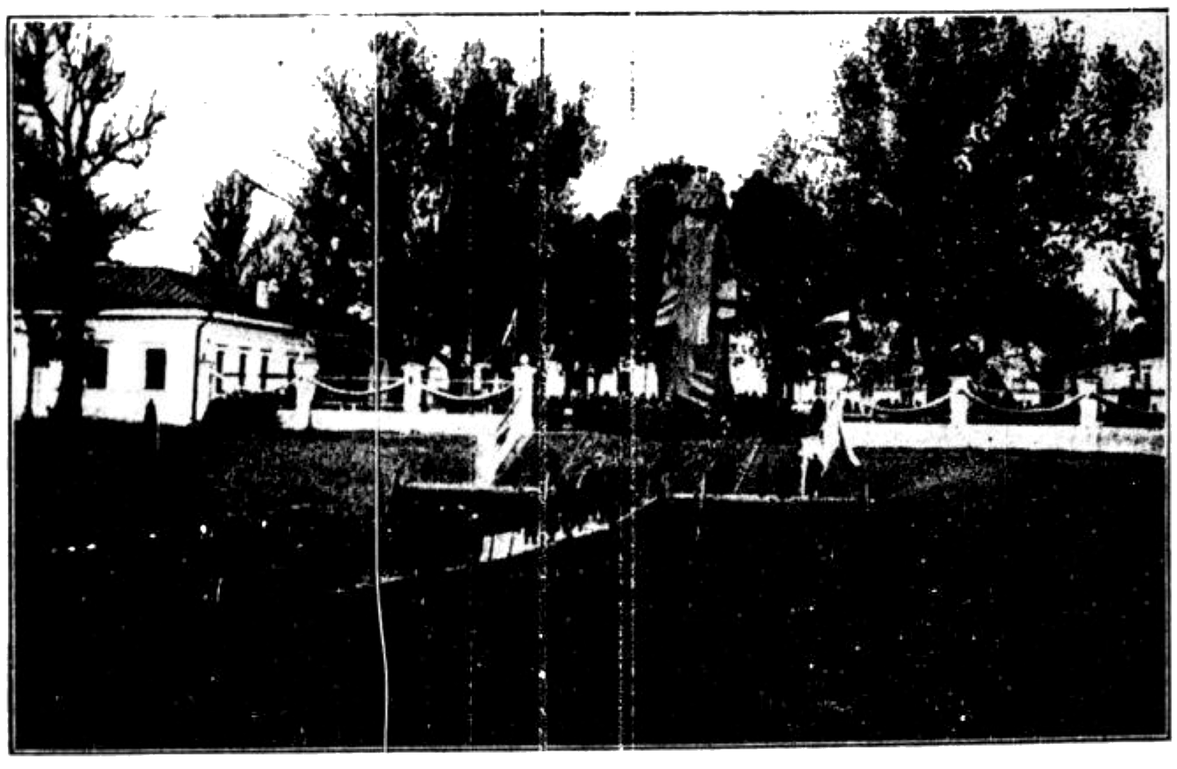

Model pomnika Mickiewicza w Wilnie nad Wilją kompozycji Z. Pronaszki (w chwili odsłonięcia, dn. 30 października 1924 r.) *Fot. L. Siemaszko*